

О.М. ЧЕРНЕЖЕНКО,
викладач
(Академія адвокатури України)

ФІНАНСОВІ ОСНОВИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ШВЕЙЦАРІЇ

Ключові слова: *федеральна держава, фінансова система, фінансова автономія, принцип субсидіарності, децентралізація, сфера оподаткування, податкова гармонізація, розподіл податкових повноважень, фіскальне вирівнювання.*

Тема фінансів на місцевому рівні є важливою для будь-якої федеральної країни. Це питання є цікавим та актуальним і для вітчизняної науки конституційного та муніципального права, оскільки у вітчизняній юриспруденції не проводилося комплексне дослідження фіскальної системи Швейцарії. На прикладі швейцарської системи можна побачити, що за умови відповідного середовища та інституцій, федеральні країни можуть мати стабільні державні фінанси, підтримуючи при цьому високий рівень фіскальної автономії субфедеральних одиниць.

Мета даної статті – дослідити, як реалізується фінансово-правова компетенція органів місцевого самоврядування у Швейцарії, як будується взаємодія федерації, кантонів та муніципалітетів у податковій сфері, як спрацьовує порядок розмежування компетенції, розподіл податків і податкових доходів між рівнями федерації.

Тема фіскальної системи Швейцарії розглядається в дослідженнях та працях таких вітчизняних та іноземних науковців, як О.М. Бориславська, І.Б. Заверуха, А.М. Школик, Л. Баста, С. Бірі, Д. Бохслера, А. Габрієля, Б. Даффлона, А. Іфф, Н. Керстінга, Г. Кірхгесснера, Х. Коппа, А. Лад-

нера, В. Ліндера, С. Мозера, Т. Фляйнера, Д. Фрайбургхауза, Х. Хубера, Н. Шмітта, Ю. Штайнера та інших.

Форми оподаткування у федеративних державах характеризуються значним різноманіттям. Головні відмінності обумовлені рівнем розвитку економічних та соціальних відносин у тій чи іншій країні. В ході еволюції змінювалися форми оподаткування, види податків, методи та засоби їх стягування. Також змінювалися правові засоби регламентації оподаткування та роль держави в процесі збору та розподілу податків і податкових надходжень.

Специфіка федеративної держави як складного утворення відображається на структурі створеної в ньому податкової системи. Важливу роль відіграє також процес взаємодії центру та складових частин у податковій сфері. Для будь-якої федерації центральною проблемою постійно залишається забезпечення балансу у відносинах між центром та суб'єктами. Особливе значення підтримання рівноваги між ними у фіскальній сфері диктується тією роллю, яку податки відіграють сьогодні в забезпеченні життєдіяльності держави на усіх її рівнях. Держава фінансується в основному через систему оподаткування, а податки

виступають у цих умовах як основний засіб фінансування її діяльності [7, 198–201].

Залежно від співвідношення окремих рівнів податкової системи, ступеню централізації податків та податкових повноважень на рівні федеральної влади, а також від ступеню фіскальної самостійності суб'єктів федерації можна виділити дві основні моделі податкових систем у федеративних державах: централізовану та децентралізовану. В першій моделі повноваження у сфері оподаткування та розподілу податків та податкових надходжень сконцентровані на рівні центрального уряду. В другій моделі роль центрального уряду обмежена, і суб'єкти федерації вирішують самостійно щодо визначення форм оподаткування. Існують також федерації, податкові системи яких функціонують в умовах традиційної для них децентралізації. Зазвичай, як приклад крайньої форми децентралізації називають Швейцарію [7, 202–203].

Розподіл податкових повноважень між центром та складовими частинами федерації та розподіл фінансових джерел, які необхідні для реалізації цих повноважень, мають принципове значення в будь-якій федерації. З точки зору управління самоврядна одиниця є набагато ефективнішою за ставленика зверху. Самі громадяни мають вирішувати, як їм розпорядитися коштами, отриманими із загального бюджету та від місцевих доходів. Тут дуже важливим є застосування принципу субсидіарності, згідно з яким на вищий рівень надходять лише ті рішення, вирішення яких на нижчому рівні є неможливим. Принцип субсидіарності закріплений у ст. 5а Федеральної Конституції Швейцарії. Саме субсидіарність виступає засадничим принципом функціонування місцевої влади і передумовою регулювання взаємовідносин між Федерацією, кантонами та муніципалітетами на засадах взаємоповаги і підтримки.

Держава, що гарантує місцеве самоврядування, окреслює його систему, а та-

кож його фінансову основу в Конституції та відповідних законах. Фінансовою системою місцевого самоврядування можна назвати таку систему принципів, інститутів та процедур, що забезпечує формування фондів грошових коштів місцевого самоврядування, а також їх використання і контроль [2, 135]. Під поняттям фінанси місцевого самоврядування в Швейцарії розуміють фінанси локальні (громад) та фінанси регіональні (кантонів).

Фінансову основу місцевого самоврядування складає відповідний бюджет. Якщо говорити про організацію міжбюджетних відносин у федеративних державах, то необхідно підкреслити, що саме за допомогою бюджету держава має можливість зосереджувати фінансові ресурси на вирішальних ділянках соціального та економічного розвитку. За допомогою бюджету відбувається перерозподіл національного доходу між галузями, територіями та сферами громадської діяльності. Жодна з ланок не здійснює такого багаторівневого перерозподілу коштів, як бюджет. Разом з тим, відображаючи економічні процеси, бюджет чітко показує, як надходять до розпорядження держави фінансові ресурси від різних суб'єктів, чи відповідає розмір централізованих ресурсів держави обсягу її потреб.

Поняття складу бюджету включає в себе організаційні принципи побудови бюджетної системи, її структуру, взаємозв'язок об'єднуючих бюджетів. Бюджетна система – це сукупність усіх бюджетів, що діють на території країни. Структура бюджету країни залежить передусім від її державного складу. У федераціях, якою є Швейцарія, діє проміжна ланка – кантони та підпорядкований їм рівень, що представлений найменшими структурними одиницями самоуправління, громади. Навіть розумно побудований та збалансований федеральний бюджет не в змозі виконувати в повній мірі свої перерозподільчі та контрольні функції при відсутності належного бюджетного механізму безпосередньо на місцях [6, 66–68].

Через бюджетні повноваження реалізуються фінансово-правова компетенція органів місцевого самоврядування: у сфері доходів – закріплення за суб'єктом федерації права на певні доходи й на встановлення їх розміру; у сфері видатків – надання ресурсів на виконання певних функцій; у сфері запозичень та процесуальних повноважень – надання процесуальної та організаційної самостійності з використанням коштів [2, 138].

У Швейцарії регіональна влада володіє практично повною автономією у виборі податків, бази оподаткування та податкових ставок.

Громади мають також високий рівень фінансової автономії. Взагалі фінансова автономія може мати різний ступінь децентралізації. Суть першої стадії децентралізації полягає в наділенні місцевої влади правом дорадчого голосу при ухваленні рішень у бюджетній політиці держави. Наступна стадія має надати місцевій владі деякий ступінь бюджетної автономії. Інколи місцева влада може отримати від центру повноваження встановлювати певні види податків. При отриманні важливих фінансових повноважень місцева влада стає привабливою для платника податків. У таких випадках вони можуть проводити ефективну економічну політику. Важливим моментом є ще те, що федеративні суб'єкти мають самі визначати пріоритети у сфері витрат у рамках наданої їм автономії [1, 34–35].

Взагалі громади автономні в адмініструванні та контролі власних фінансів. Вони встановлюють рівень податку на доходи та власність, що становить третину загальних податків, сплачуваних громадянами Швейцарії. Тобто громади є рівноправними гравцями у державних витратах порівняно з кантонами та Конфедерацією. Не було зафіксовано спроб змінити основні принципи фіскальної автономії громад.

Оскільки кантони та громади мають різні системи звітності, то оцінити фінансовий стан певної громади кантону немож-

ливо. Існують спільні принципи та рекомендації до звітності, які затверджуються міністрами фінансів кантонів, але кантони розглядають їх по-різному. Хоча кантони можуть самі затверджувати фінансові інструкції для громад.

Останнім часом кілька кантонів посилюють систему фінансового вирівнювання між багатими та бідними громадами з метою зменшення розходжень між місцевими державними коштами та рівнем податків. У зв'язку із нещодавніми реформами в державному управлінні, збільшення частки доходу громад відбувається не через податки, а завдяки стягуванню зборів і виплат з користувачів громадських послуг [16, 142–144].

Взірцем конституційного регулювання податкових відносин в умовах федеративного устрою можна вважати нову федеративну Конституцію Швейцарської Конфедерації 1999 р. В ній зафіксовані основні принципи, на яких будується взаємодія федерації та кантонів у податковій сфері, цілі та завдання оподаткування, порядок розмежування податкової компетенції, розподіл податків та податкових доходів між рівнями федерації. Положення щодо фінансового устрою Швейцарії прописані в кінці третьої частини Конституції Швейцарії 1999 р.

Нова Конституція Швейцарії містить статтю стосовно податкової гармонізації. Згідно зі ст. 129, Конфедерація встановлює принципи гармонізації прямих податків Конфедерації, кантонів та громад; вона враховує прагнення кантонів у сфері гармонізації. Гармонізація розповсюджується на питання обов'язку сплати податків, предмету та визначення часу сплати податків, процесуальне право та податкове кримінальне право. Згідно з Конституцією тарифи оподаткування, ставки податків та суми, звільнені від податків не підлягають податковій гармонізації. Конфедерація може видавати приписи проти необґрунтованих податкових пільг.

У Конституції містяться також статті, які відносяться до компетенції кантонів у

конкретних сферах оподаткування (наприклад, використання водних ресурсів). Чітко встановлюються умови надання кантонам податкових пільг та звільнень від податків. Конфедерація може зобов'язати кантони надавати податкові звільнення установам, які надають допомогу престарілим, інвалідам. При цьому Конституція вказує на важливе застереження: кантони не мають права надавати податкові пільги на ті податки, відносно яких такі пільги передбачаються федеральним законодавством.

Отже, в основі конституційної моделі Швейцарської Конфедерації лежить ідея співробітництва, кооперації та взаємодії федерації та кантонів. Коли йдеться про конституційний розподіл податкових повноважень, слід виходити саме з цих положень Конституції, які покликані забезпечувати ефективне співробітництво усіх частин федерації щодо створення податкової політики.

Таким чином, характерною особливістю Конституції Швейцарії є увага, яка приділяється питанням розподілу податкових доходів між федерацією та кантонами [7, 219–220; 280].

Важливим елементом, який характеризує швейцарський федералізм, є можливість збирати податки на різних федеральних рівнях. Податкові права рівнів регламентуються конституцією. Фіскальні повноваження розподілені таким чином, що Конфедерація, кантони та муніципалітети не заважають один одному та не переважують платників податків зайвими зобов'язаннями.

Громадяни сплачують приблизно одну третину своїх податків кожному рівню окремо. Відповідно до п. 1 ст. 127 Конституції Швейцарії 1999 р., основні принципи оподаткування мають визначатися статутом, який попередньо був схвалений на референдумі громадян [14, 22].

Конфедерація має право стягувати лише ті податки, які зафіксовані в Конституції. Загальне податкове право обмежує Конфедерацію деякими видами зборів.

Тому кантони володіють досить широкими повноваженнями. Взагалі кантони не обмежені у виборі стягнених податків, за винятком деяких випадків, передбачених Федеральною Конституцією. Багато кантонів, наприклад, в останні роки скасували шляхом референдуму податок на спадщину для прямих спадкоємців, внаслідок чого вони стали найбільш привабливими для місця проживання заможних приватних осіб.

Тут необхідно зауважити, що Конфедерація не має абсолютного права на введення тих видів податків, які перелічені в Конституції. На практиці федеральна та кантональна влада розподіляє між собою податкову базу по доходах та прибутку. Федеральний уряд залишає за собою виключне право зі збору лише ПДВ, митних зборів та деяких інших спеціальних зборів, а також податку, який утримується з джерела виплати. Громади, як правило, вводять надбавку до ставок кантональних податків на доходи та майно а також збирають різні види проплат для фінансування комунального господарства.

Муніципальні утворення мають право стягувати лише ті податки, які визначені для них кантонами. При цьому вони отримують досить велику частку прибуткового податку та податку на нерухомість. Тобто тут можна говорити про те, що муніципальні органи володіють податковими повноваженнями і як автономні органи місцевого самоуправління є важливою частиною державної структури та швейцарської податкової системи. Оскільки громади володіють широкими повноваженнями, як, наприклад, соціальне забезпечення та медичне обслуговування, то вони мають і покрити відповідні витрати на своєму рівні. Хоча звичайно ці проблеми вирішуються під наглядом державних органів та при фінансовій підтримці держави [4, 40–42].

Взагалі суб'єкти федерації є життєздатними лише тоді, коли вони мають фінансову автономію – мається на увазі повну, а не відносну автономію. Автономія кантонів в установленні та стягненні податків

прописана у Конституції Швейцарії й обмежена лише деякими положеннями на федеральному рівні, а також міжнародними угодами саме у сфері податкового законодавства, які укладені між Швейцарією та іншими державами. Крім цього, з 2001 р. податково-бюджетна автономія кантонів обмежується Федеральним законом щодо уніфікації принципів оподаткування, але не суттєво, так як тарифи, пільги та податкові ставки залишаються в їх веденні. Цей закон був прийнятий для того, щоб усунути подвійне оподаткування в багаторівневій податковій системі країни та протиріччя у фіскальних системах різних кантонів. Щоб уникнути подвійного оподаткування, Швейцарія уклала угоди більш ніж зі 60 зарубіжними державами. Деякі із цих угод стосуються лише прибуткового податку. Тобто не розповсюджуються на податок на власність [15, 307, 321–322, 685].

Важливу роль у системі оподаткування Швейцарії грає пряма демократія. Більшість кантонів проводять референдуми щодо фінансових питань, що дає змогу громадянам контролювати бюджет. Залежно від законодавства кантону урядові витрати по проектах, які перевищують встановлений поріг фінансування, потребують обов'язкового чи факультативного бюджетного референдуму. В деяких кантонах предметом референдуму можуть також бути введення нових податків, участь у корпораціях чи операції з нерухомістю [15, 687–689].

Як уже зазначалося вище, фінансові повноваження розподіляються між Конфедерацією, кантонами та громадами. Кожний рівень влади має доступ до кількох джерел надходжень, що називається вертикальною координацією. Розподіл фінансових повноважень та податкових надходжень між кантонами та громадами здійснюється Федеральним судом за запитом. Якщо податкова база охоплює кілька кантонів та кілька громад – це є горизонтальна координація. Єдина позиція, яка регулює вертикальну координацію в Конституції, – це заборона

міжкантонного подвійного оподаткування (ст. 127, п. 3). Кантональний податок на прибуток стягується за місцем проживання. З метою запобігання міжкантональному подвійному оподаткуванню корпоративні податки стягуються, відповідно, в тих кантонах, що отримали прибуток. Такий розподіл податків сприяє фінансовій конкуренції [20, 371–373].

Найбільша частина державних надходжень та витрат циркулює на рівні кантонів. Більше 40% державних надходжень і витрат здійснюється на рівні кантонів, а на долю федеральних надходжень та надходжень громад припадає лише близько однієї чверті (на кожному рівні окремо). Прямі податки – це найголовніше джерело громадських та кантональних податкових надходжень. Кантони можуть вирішувати, які типи податків вони мають стягувати, визначати податкову базу, розмір податку, податкову ставку та податкові пільги. Звичайно, що це можливо здійснювати лише в межах, встановлених Конституцією (ст. 128, п. 4).

Наслідками швейцарської системи оподаткування є податкові розходження / нерівності між кантонами та деякими громадами. Залежно від місця проживання жителі одного кантону можуть платити вдвічі більше податків, ніж жителі іншого кантону. Тому не дивно, що серед заможних громадян існує тенденція проживати в кантонах з низьким рівнем податків. Невеликі відстані дозволяють принаймні деяким громадянам проживати в кантонах з низькими податками, а заробляти в інших кантонах. Конституція Швейцарії передбачає федеральну компетенцію для гармонізації податкових систем у кантонах (ст. 129, п. 2), але вона занадто лімітована. Шкала оподаткування, податкові ставки та пільги визначаються або парламентом кантону, або народним референдумом кантону (без втручання федерального уряду чи парламенту). Федеральне урівноваження може стосуватися лише податкових зобов'язань, об'єктів оподаткування, пері-

оду оподаткування та процедурного й кримінального права щодо податків.

Різниця спостерігається не тільки в рівнях оподаткування у кантонах, але й у їх фінансовій потужності. Критерії вимірювання фінансової потужності кантонів встановлено на федеральному рівні. Ці критерії базуються на співставленні різних показників, таких як: ВВП на душу населення, фінансові зобов'язання, надходження та фінансові потреби кантонів.

Саме тому виникла стратегія фіскального вирівнювання. Фіскальне вирівнювання у Швейцарії спрямоване на те, щоб кантони отримували достатню кількість надходжень, і щоб ці надходження забезпечували мінімальний рівень послуг, неонаковий з іншими кантонами. Згідно зі ст. 46 (п. 3), Конфедерація має забезпечувати справедливе фіскальне вирівнювання. Наприклад, Федеральний уряд сплачує вирівнювальні витрати у тому випадку, коли одні територіальні одиниці забезпечують послугами інші, де через географічні або демографічні причини не забезпечуються рівні можливості, і коли менші територіальні одиниці не мають необхідних ресурсів для надання громадських послуг [13, 274–277]. У ст. 135 закріплені принципи, згідно з якими Конфедерація має впроваджувати фіскальне вирівнювання. Конфедерація повинна враховувати обсяги прибутків кантонів та спеціальний статус гірських регіонів при наданні субсидій. У ст. 128 (п. 4) зазначено, що принаймні одна шоста суми, отриманої з прямих федеральних податків, має використовуватися на фіскальне вирівнювання між кантонами.

У 2008 році було реорганізовано систему фіскального вирівнювання. Нова система фіскального вирівнювання склалася з трьох важливих компонентів:

– Вирівнювання надходжень забезпечує як мінімум 85% середніх ресурсів кантонів. Цей перерозподіл фінансується Федерацією та заможними кантонами.

– Розроблено схему вирівнювання цін. Ця схема фінансується Федерацією та сто-

сується спеціальних геотопографічних та соціодемографічних моментів.

– Спільний фонд у перехідний період має надавати компенсації тим кантонам, які не змогли оволодіти прийомами нової системи.

Системи фіскального вирівнювання також функціонують і між окремими громадами одного кантону [14, 21–23].

Отже, можна стверджувати, що швейцарська система фіскального вирівнювання є необхідною для утримання цілісності країни та одночасного забезпечення податкової конкуренції. Таким чином, виділяється три основні аспекти фіскального федералізму Швейцарії: фінансова відповідальність кантонів, податкова конкуренція та система фіскального вирівнювання.

Фіскальна та бюджетна децентралізація є одним з основних вимірів фіскального федералізму. Тут мається на увазі саме процес децентралізації в прийнятті рішень. У Швейцарії роль федерального центру як в розподілі витрат, так і в сфері збору податків не є домінуючою. Федеральний центр не наділений фіскальними повноваженнями. Винятки складають лише деякі урядові витрати [5, 359–360].

Підсумовуючи, слід зазначити, що маючи фінансову автономію і, за необхідністю, гранти системи вирівнювання, кожний кантон може дбати про власні фінанси та нести за них відповідальність. А інструментом, який допомагає кантонам підтримувати стабільну фіскальну політику є референдум з фінансових питань, який дозволяє громадянам обмірковувати, обговорювати та забороняти уряду та / чи парламенту будь-які запропоновані витрати.

Щодо муніципальних утворень, то вони мають вести фінансове та адміністративне управління на своїх територіях, а також складати бюджет, який потім подається до розгляду місцевим законодавчим органам, зборам чи парламенту. Фінансове управління здійснюється спочатку фінансовими комісіями муніципалітету, а потім

кантональною адміністрацією у вигляді бухгалтерського нагляду.

Суттєва особливість місцевого управління – це фіскальний суверенітет громад, адже доходи від податків і зборів, як правило, складають більшу частину місцевих фінансових коштів. Органи місцевого самоврядування самостійно приймають фінансові рішення і можуть встановлювати податки в межах, які визначає кантон. У результаті цього державний бюджет ділиться

приблизно на три рівні частини: третина належить Федерації, третина – кантонам, третина – громадам.

Таким чином, швейцарська фіскальна система наглядно демонструє, що для ефективного здійснення своїх функцій органи місцевого самоврядування повинні володіти достатніми фінансовими ресурсами та високим рівнем фіскальної автономії.

Список літератури:

1. *Баста Фляйнер Л., Фляйнер Т.* Федерализм и многоэтничные государства: швейцарская модель / Л. Баста Фляйнер, Т. Фляйнер. – Казань: Институт федерализма, 2004. – 211 с.
2. *Децентралізація публічної влади: досвід європейських держав та пропозиції для України* / А.М. Школик, О.М. Бориславська, І.Б. Заверуха [та ін.]. – К.: Центр політико-правових реформ, 2011. – 219 с.
3. *Королева-Борсоди Н.В.* Основы конституционного права Швейцарии: учеб.-метод. пособие / Н.В. Королева-Борсоди. – К.: Юстиниан, 2009. – 536 с.
4. *Неф Р.* Да здравствует нецентрализм! [Электронный ресурс] / Роберт Неф; пер. с нем. – М.: Фонд Фридриха Науманна, 2002. – Режим доступа: <http://teoria-prava.hse.ru/library/41-article/80-nef-nontsentralizm>
5. *Пелокэн Д.* Фискальные отношения в рамках концепции конкурентного федерализма / Д. Пелокэн; под ред. Рафаэля Хакимова // Федерализм: российское и международное измерение (опыт сравнительного анализа). – Казань: Институт федерализма, 2004. – С. 355–369.
6. *Федерализм в России и в мире. Учебное пособие* / [под ред. Р.С. Хакимова, Б.Л. Железнова]. – Казань: Институт федерализма. Фонд Джона Д. и Кэтрин Т. Мак Артуров, 2004. – 168 с.
7. *Федерализм: теория, институты, отношения (сравнительно-правовое исследование)* / [под ред. Б.Н. Топорина]. – М.: Юрист, 2001. – 376 с.
8. *Фляйнер Т.* Швейцария: Конституция федеративного государства и кантонов / Т. Фляйнер // Казанский федералист. – 2002. – № 4.
9. *Шмит Н.* Швейцарская муниципальная система: гетерогенность, комплексность, актуальность / Н. Шмит // Федерализм: российское и швейцарское измерение: материалы конф. под ред. Т. Фляйнера и Р. Хакимова; 22–23 июня 2001 р. – М., 2001. – 224 с.
10. *Bieri S.* Main characteristics of fiscal federalism // Fiscal federalism in Switzerland. – Centre for Research on Federal Financial Relations. The American National University, Canberra, 1979. – Research monograph № 26. – P. 42–81.
11. *Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft vom 18. April 1999 (Stand am 01. Januar 2011): [Електр. ресурс].* – 94 S. – Режим доступа: <http://www.admin.ch>
12. *Dafflon B.* Fiscal federalism in Switzerland: a survey of constitutional issues, budget responsibility and equalisation // Fiscal federalism in the European Union. – Edited by A. Fossati and G. Panella. – Printed in Great Britain by Biddles Ltd, Guildford and King's Legun, 1999. – 301 p.

13. *Fleiner T.* Swiss Confederation // Distribution of powers and responsibilities in federal countries (Volume 2). Edited by A. Majeed, R. Watts, and D. Brown. – Published for Forum of Federations and iaefs by Mc Gill-Queen's Uni Press. – 2006. – P. 266–295.

14. *Iff A., I. Stadelmann-Steffen.* Switzerland: Insights Into a Paradigmatic Federation. – Canada: Forum of Federations, 2011. – 39 p.

15. *Kälin Ch.* Switzerland business and investment handbook. – Orell Füssli Verlag AG, Zürich, Switzerland, 2006. – 796 p.

16. *Kersting N., Vetter A.* Reforming Local Government in Europe. – Opladen: Leske + Budrich, 2003. – 349 p.

17. *Kirchgässner G., Gupta P.* Sustainable public finances with sub-federal fiscal autonomy: the case of Switzerland // Dialogues on the practice of fiscal Federalism. Comparative perspectives. – Edited by R. Blindenbacher, A.O. Karos. – Published by Forum of Federations and iacfs, 2006. – Volume 4. – 62 p.

18. *Kopp H.W.* Fiscal Federalism: Switzerland // Reforming federalism-foreign experiences for a reform in Germany. – Reports of a symposium held in Trier on Dec. 2nd and 4th, 2004. – Band 4. – Europäischer Verlag der Wissenschaften, 2005. – P. 45–58.

19. *Ladner A.* Swiss Confederation // Local Government and metropolitan regions in federal systems. – Edited by N.Steytler. – Published for Forum of Federations and iacfs. – Published by McGill-Queen's University Press, 2009. – P. 330–362.

20. *Schmitt N.* Swiss Confederation // Constitutional origins, structure, and change in federal countries. – Edited by J. Kincaid and G.A. Tarr. – McGill-Queen's Uni Press, 2005. – 467 p.

РЕЗЮМЕ

В данной статье исследуются финансовые основы местного самоуправления в Швейцарии, а также взаимодействие федерации, кантонов и муниципалитетов в налоговой сфере.

SUMMARY

This article explores the financial basis of local self-government in Switzerland, as well as the collaboration of federal, cantonal and municipal levels in the field of fiscal taxation.

*Рекомендовано кафедрою іноземних мов
та перекладу*

Подано 20.01.2013.